

dagsmand selv, det kan vel ikke godt betyde nogen Anden. Endelig sammenstiller den ærede Rigsdagsmand Hannover og Mecklenborg med Preussen — Preussen er stadigt hans Udgangspunkt —, og han omtaler da med Beklagelse den Tilstand, hvori Haandværkstanden i Hannover og Mecklenborg befinder sig — den er forarmet og desværre ikke saa agtet, som den burde være. Derimod, siger han, er Tilstanden langt bedre i Preussen, „hvor der er Næringsfrihed“. (Nimestad: Da der var Næringsfrihed!). Nei, jeg beder om Forladelse, „hvor der er Næringsfrihed“, saaledes staaer her. Nu vil jeg bede, at man vender Bladet om og læser de Bemærkninger, som der staae om Preussen, der jo er Udgangspunktet for disse statistiske Oplysninger; man finder da Sp. 169 udtalt den Sætning: „at der jo aldrig har været Næringsfrihed i Preussen“. (Nimestad: Fuldstændig Næringsfrihed!). Der staaer, at der jo aldrig har været Næringsfrihed i Preussen. „Det var Næringsfrihed med stor Modification“, siger saa den ærede Rigsdagsmand, men han betegner Tilstanden som den, at der aldrig har været Næringsfrihed i Preussen — det er lidt før Midten af Sp. 169, hvis den ærede Rigsdagsmand vil eftersee det. Lidt efter Midten kommer han imidlertid til at karakterisere den Tilstand, som er indtraadt i Preussen siden 1849, ved at sige, „efterat Næringstvangen er indført, som man maaskee kan kalde det“. Den ærede Rigsdagsmand siger altsaa først: „der har aldrig været Næringsfrihed“, dernæst: „i 1849 blev der indført Næringstvang“, og endelig, naar vi vende Bladet: „i Preussen, hvor der er Næringsfrihed“.

Efterat nu den ærede Rigsdagsmand saaledes har belært os med statistiske Oplysninger, hentede fra Preussen og andre Steder, seer han i det følgende Foredrag tilbage derpaa og siger: „Jeg er virkelig saa gammel, at jeg veed, hvad Bærd man kan tillægge statistiske Data, ligesom jeg ogsaa veed, at i det civiliserede Europa bliver Statistiken Nar for Nar mere anseet, og den danske Rigsdag behøver derfor sandelig ikke at kaste Brag paa statistiske Data“; jeg vil haabe, at den danske

Rigsdag vil tage sig denne Opfordring ad notam.

Imidlertid vil man maaskee nu sige, at man kan være uheldig i at opgive statistiske Data, men deraf følger dog endnu ikke, at den Tilstand, der indtraadte i Preussen, efterat der, i 1810, var givet Næringsfrihed, ikke i Almindelighed kunde tale for, at Næringsfriheden vilde bringe Næringsbrugerne til virkelig Velstand. Det, man i saa Henseende tilføjer, er jo noget Stort. Den ærede Rigsdagsmand, hvem jeg nylig tog Hensyn til, udtalte i saa Henseende ved 1ste Behandling: „Det var min Mening, at vi skulde gjøre noget Stort for Kjøbstæderne, ja noget meget Stort“, og saa da vel ogsaa „noget Stort“ for alle Næringsbrugerne; men ved Siden deraf kommer man med den Sætning: „de nærmest Interesserede forstaae sig ikke paa Sagen“. Det er en Sætning, hvortil man stadig kommer tilbage; vi ville gjøre noget Stort for Næringsbrugerne, men de forstaae sig desværre ikke derpaa. Den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Bloug) udtalte sig igaar i saa Henseende omtrent saaledes: „Det er den sunde Menneskeforstand, der skal afgjøre, og den have vi ligesaa god Ret til at paastaae, vi have, som Haandværkerne“. Ja, ganske vist, jeg er fuldkommen enig, og det er vist Alle, med den ærede Rigsdagsmand i, at det er den sunde Menneskeforstand, der skal gjøre Udslaget, og jeg troer heller ikke, Nogen har udtalt, at dette Things Medlemmer skulde mangle denne Egenkab, men, er der Nogen, man vil nægte sund Menneskeforstand, da troer jeg netop, det er Haandværkerne, de nærmest Interesserede, dem vil man frakende al Gyde til at dømme om Sagen. Det er endvidere af andre ærede Talere udtalt, at man eensidig tager Hensyn til Haandværkerne, og at man glemmer Consumenterne, men jeg troer, at især, hvor der er Tale om saa stor en Samfundsclasse som her, er det vanskeligt at adstille den almindelige Interesse fra de nærmest Interessertes. Arbejderspørgsmaalet er et saa vigtigt Spørgsmaal overalt i Europa, det har en saa fremtrædende Betydning i alle Lande, at man i Sandhed kan sige, det staaer hver Dag paa Dagsordenen, og dette er i mine